

Okrugli sto o “Djelotvornim pravnim lijekovima u slučaju neizvršenja ili odlaganja izvršenja domaćih presuda”

Okrugli sto
Vijeće Evrope
Strasbourg, AGORA
15. – 16. mart 2010.

ZAKLJUČCI

Uzimajući u obzir konstantni brojčani rast presuda koje donosi Evropski sud za ljudska prava koje ukazuju na sistemske probleme koji se odnose na neizvršenje ili odlaganje izvršenja domaćih presuda, u oba slučaja usmjerene protiv javnih subjekata, uključujući i samu državu i privatna lica;

Pozivajući se na činjenicu da je djelotvorno izvršenje presuda ključno za poštivanje vladavine zakona, kako su se države potpisnice Evropske konvencije o ljudskim pravima obavezale da će garantovati, posebno putem člana 6, stava 1 i prava na pravično suđenje;

Podsjećajući se da Evropska konvencija o ljudskim pravima državama nalaže da *ex officio* poduzme sve neophodne mjere kako bi osigurala da domaći organi hitno ispoštuju domaće presude i da složenost izvršenja ili nedostatak budžetskih ili drugih sredstava ne može opravdati neizvršenje ili odlagano izvršenje presuda;

Pozivajući se u ovom kontekstu da zaključci postignuti na dva prethodna okrugla stola, organizovana o temi neizvršenja domaćih presuda, posebno upućuju na pitanja vezana za organizaciju državne budžetske procedure i službe izvršenja¹;

Pozivajući se u trenutnom kontekstu na standarde koji se odnose na odredbe djelotvornog pravnog lijeka iz člana 13 Konvencije, koji daju direktnu definiciju principa subsidijarnosti sadržanu u članu 1 Konvencije, u skladu sa kojim je zaštita ljudskih prava na prvom mjestu i najprije obaveza domaćeg pravnog sistema;

Podsjećajući se da član 13 od država zahtjeva da obezbijedi pravni lijek koji će se baviti suštinom “dokazive tvrdnje” po Konvenciji i dodjeljivanjem prikladne odštete, bilo u obliku kompenzacije, ubrzanja i/ili drugih vidova obeštećenja za svako utvrđeno kršenje;

Imajući na umu i Rec (2004)6, Preporuku Komiteta ministara o unapređenju domaćih pravnih lijekova i preporuku Rec (2010)3 o djelotvornim pravnim lijekovima u slučaju pretjeranog trajanja postupaka, kao i Vodič o dobrim iskustvima Komiteta ministara i izvještaje i smjernice Evropske komisije za efikasnost pravde (CEPEJ)²;

Podsjećajući se da kršenja koje je utvrdio Evropski sud za ljudska prava nameće pravnu obavezu nadležnim državnim organima da bez odlaganja usvoje generalne mjere kojima će se spriječiti slična kršenja i da je potreba za takvim mjerama, uključujući odredbe o djelotvornim pravnim lijekovima, sve hitnija u slučaju ponavljanih kršenja koja ukazuju na strukturalne probleme;

Ističući dugogodišnji stav Komiteta ministara da uvođenje domaćih pravnih lijekova, iako bitno, ne oslobađa države od njihove opšte obaveze da riješe strukturalni problem inherentan kršenju;

¹ Zaključci sa Okruglih stolova organizovanih 30-31. oktobra 2006. o “Neizvršenje domaćih presuda protiv države i njenih entiteta u Ruskoj Federaciji: postojeći problemi i odgovarajuća rješenja” i od 21-22. juna 2007. o “Neizvršenje domaćih presuda u zemljama članicama: generalne mjere usaglašene sa presudama Evropskog suda”.

² Posebno pogledati dokument CEPEJ(2009)11REV, Smjernice za bolju realizaciju postojećih preporuka Vijeća Evrope o izvršenju, koje je usvojio CEPEJ na 14. plenarnoj sjednici.

Primjećujući posebno postojanje rizika da strukturalni problemi mogu rezultirati velikim brojem žalbi koje će čekati na usvajanje prikladnih popravnih mjera i iz čega proističe postojanje rizika od preopterećenja domaćih organa i/ili organa Konvencije;

Uzimajući u obzir razmjenu iskustava država sa suočenim problemima i usvojenim ili predviđenim konkretnim mjerama kako bi usvojili djelotvorne pravne lijekove u situacijama neizvršenja i/ili pretjeranog trajanja izvršenja domaćih presuda, posebno kao odgovor na presude Evropskog suda;

Primjećujući postojanje posebnih iskustava stečenih iz procedure vezane za pilot-presude i nametnutih obaveza iz proisteklih presuda, koje se odnose na djelotvorna pravna sredstva i posebno u pogledu datih rokova za uvođenje takvih sredstava i rješavanje pojedinačnih predmeta;

Primjećujući postojanje različitih dodatnih mjera koje su različite države usvojile u cilju rješavanja posljedica neizvršenja ili sporog izvršenja domaćih presuda, uključujući propisivanje prikladne zatezne kamate ili sistema indeksacije, uvođenje nadležnosti suda ili posebnih sudskih organa da odrede posebne novčane sankcije, mogućnost pljenidbe i državnih sredstava i uloga tužilaštva ili drugih ekvivalentnih institucija u poboljšanom nadziranju državnih organa u izvršavanju presuda;

Primjećujući postojanje važnij trenutnih reformi u brojnim državama u cilju poboljšanja efikasnosti službi izvršenja i stalni doprinos CEPEJa;

Učesnici Okruglog stola:

Ističu potrebu svake države da se snabdije pravnim instrumentima i sredstvima koja bi bila prikladna i dovoljna za izvršenje domaćih presuda, uključujući i one koje su protiv države i njenih entiteta;

Potiču države da, u skladu sa principom subsidijarnosti, osiguraju postojanje sredstava koja će dozvoliti predviđanje mogućih potreba za uvođenje dodatnih domaćih pravnih sredstava;

Ističu važnost za države da uključe pitanje domaćih pravnih sredstava u akcione planove izrađene na osnovu presuda Evropskog suda, posebno kada presude ukazuju na strukturalne probleme;

Ukazuju na činjenicu da, kada je strukturalni sistemski problemi srž utvrđenog kršenja, uvođenje domaćih pravnih lijekova, iako bitno, samo po sebi ne može predstavljati dugoročno rješenje;

Podvlače potrebu da se, u slučaju značajnih strukturalnih problema, osigura usvajanje sveobuhvatne integrisane domaće strategije, uključujući i pitanje pravnih sredstava, koja će uključivati sve učesnike i nadležne kreatore politike, u smislu Preporuke CM/Rec (2008)2 Komiteta ministara o efikasnom domaćem kapacitetu za brzo izvršavanje presuda Evropskog suda;

Pridaju važnost, kao i potrebu za što bržim razvijanjem procedure vezane za pilot-presude, i u okviru nadležnosti Komiteta ministara da nadzire proces izvršenja i u okviru procedure Evropskog suda vezane za pilot-presude, interakcije između domaćih i evropskih nivoa po pitanju sveobuhvatnih domaćih strategija;

Se slažu da nastave sa stalnim razmatranjem, uključujući i pitanja kao što je reforma službe izvršenja u cilju ubrzanja i povećanja efikasnosti reformi u dotičnim državama i da se prvom prilikom na prikladan način nastavi razmatranje postignutog napretka.